

KARDINAL JOSIP BOZANIĆ
nadbiskup zagrebački

Zahvalni govor na svečanosti dodjele doktorata *honoris causa*

*Svečana dvorana Rektorata
Sveučilišta u Zagrebu*

18. svibnja 2012.

Cijenjeni sveučilištarci Sveučilišta u Zagrebu!

Dragi prijatelji, uzvanici, dame i gospodo!

1. Biti na ovome mjestu i govoriti u ovoj prigodi spaja mnoštvo događaja, ljudi i osobnih osjećaja. To je jedan od onih trenutaka koji otvaraju puno obzora i u valovima donose riječi, a ujedno upozoravaju da ne podnose površnost i ispraznost prekrivenu riječima. Stoga je vjerojatno jedini čin koji vjerodostojno povezuje svu složenost i specifičnost ovoga događaja zahvalnost; ona je temeljni izraz ljudske veličine i obnove, spomena i pogleda prema budućemu.

Primio sam dar koji nipošto nije isključivo akademske naravi. On je puno opsežniji, upravo kao što je to i samo Sveučilište. Taj dar primam s istinskom zahvalnošću. Ponajprije zahvaljujem Vama, gospodine Rektore, cijenjeni profesore dr. sc. Aleksa Bjelišu, koji ste tradicionalnim gestama svečanoga čina dodjele doktorata *honoris causa* uprisutnili sveučilišnu zajednicu, njezinu dugu povijest i ljepotu njezine raznolikosti u sadašnjosti, te me kao devedeset i petoga po redu uvrstili među nositelje toga časnog naslova Sveučilišta u Zagrebu.

Zahvaljujem Katoličkom bogoslovnom fakultetu na čelu s dekanom prof. dr. sc. Josipom Oslicem, koji je u veljači prošle godine uputio prijedlog Senatu Sveučilišta o dodijeli počasnoga doktorata.

Zahvaljujem Stručnom povjerenstvu na čelu s predsjednikom, prof. dr. sc. Ivanom Karličem, koji je danas govorio i u ulozi promotora. Zahvaljujem i ostalim članovima Povjerenstva: prof. dr. sc. Stjepanu Balobanu, prof. dr. sc. Stipi Botici, prof. dr. sc. Damiru Borasu i prof. dr. sc. Marku Petraku.

Prepoznajem koliko je njihova truda ugrađeno u razmatranje prijedloga i u oblikovanje skupnoga izvješća, a to znači i u zaokružen uvid u moj dosadašnji životni put, ističući osobito neke njegove vidike. Znamo da se rijetko nađe i vremena i prigode, da bismo sami napravili takav sažetak, pa je napor drugih ljudi da to učine za nas tim vrijedniji. Hvala vam i zbog toga što ste pokazali istančanu plemenitost, potrudivši se u mome životu i radu uputiti na ono što je lijepo, pronaći razloge za pohvalu i pokazati izvor na kojemu se napajaju i rastu nositelji dobrih plodova. U tome vidim dodatnu vrijednost ovakvih događaja koji pred nas stavljaju dobro i lijepo. Hvala vam za to u vremenu, u kojem se prečesto namjerno zanemaruje dobro te ističe njegova suprotnost.

2. Po članovima Povjerenstva predstavljena su i tri fakulteta: Katolički bogoslovni fakultet, Filozofski fakultet i Pravni fakultet, a moja zahvalnost i pozdrav protežu se na sve sastavnice Sveučilišta i sve segmente njegova života. Ponajprije mislim na Upravu Sveučilišta, na članove Senata, kako na dekane pojedinih fakulteta i akademija, tako i na predsjednike vijeća područja te ostale članove Senata, među kojima su i

studenti preddiplomskoga i diplomskoga studija. Pozdravljam članove Sveučilišnoga savjeta, odbora i povjerenstava, voditelje poslijediplomskih sveučilišnih studija te članove Studentskoga zbora.

Poseban pak pozdrav zavrjeđuju bivši rektori Sveučilišta u Zagrebu, čija je nazočnost lijep znak kontinuiteta sveučilišnoga hoda.

Želio bih da srdačnost pozdrava i moju zahvalnost osjete i svi ostali prisutni nositelji akademskih i građanskih vlasti i dužnosti, dionici znanstveno-obrazovnoga, političkoga, gospodarskoga i općekulturnoga života u našoj Domovini. Danas u ovoj dvorani posebnu radost budi vaša prisutnost, draga subračo u biskupskoj i svećeničkoj službi, te vaša nazočnost draga sestro Marijo i brate Antone kao i ostala rodbino.

Svima zahvaljujem za plemenitu gestu dolaska na ovaj svečani akademski čin koji je dobio ime po razlogu, pronađenu u časti – *causa honoris*. Bez obzira na to koliko se spominjalo moje osobno ime, cijeli ovaj događaj odražava posebnu vezanost uz službu zagrebačkoga nadbiskupa koju obnašam.

Iz naznaka životopisa razvidno je da su moj život i rad duboko obilježeni svećeničkim pozivom koji me je vodio tako da budem dionikom i akademskoga života, najprije kao student, a zatim i kao sveučilišni nastavnik. Premda sam i jedno i drugo živio u vremenu snažne ideološke obilježenosti protivljenja crkvenom djelovanju i javnoj prisutnosti vjere u društvu, lako je vidljivo da je taj dio moga života iznikao i razvijao se u okrilju ovoga Sveučilišta. Služba koju obnašam sa sobom nosi i odgovornost velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, tako da sam usko povezan i s aktualnim pitanjima Sveučilišta.

Stoga je razumljivo da ga doživljam svojim i našim, sa svom ljepotom i zahvaćenošću koju nose ta dva pojma u snazi pripadanja.

3. No, vraćam se na izraz *honoris causa*. Lijepa je gesta kojom se čovjeka želi počastiti, očitovati mu poštovanje, ali kao vjernik u ovome trenutku ne zaboravljam da ta čast proizlazi iz suodnosa s Bogom. Svakoga dana u misnome slavlju izgovaramo baš tu rečenicu kao završetak središnje euharistijske molitve: *Tebi, Bogu Ocu, svaka čast i slava... Omnis honor et gloria pripada Njemu*. Kao ljudi skloni smo uz čast vezati ljudske zasluge, veličinu, sposobnosti, krjeposti i usvojene vrijednosti.

Današnji pak govor o časti gledam u svjetlu poniznosti. Čast koju u sebi sadrži ovaj trenutak istinski vežem uz otajstvo koje dolazi od Boga; uz službu koju mi povjerava Crkva i uz nastojanje da koristim darove na dobro bližnjih, svjestan pripadnosti hrvatskom narodu. I sve što činim nastojim promatrati u svjetlu davanja časti Bogu, a radost je tim veća, čim je veće jedinstvo prepoznavanja uzajamnoga poštovanja i ljubavi.

Čast mi je što mogu biti dionikom ove proslave zajedništva i jedinstva. Ili kako to lijepo na početku jednoga svoga govora kaže sv. Augustin: »Nunquam nos ita honorem nostrum fovemus, ut unitati invidiamus. Minores simus honore, cum simus maiores dilectione« (*Sermo ad Caesariensis Ecclesiae plebem*). Uistinu, budimo manji čašću, da bismo bili veći ljubavlju!

Ako je nešto od toga odraza vidljivo u mome djelovanju, istinski se radujem i zahvaljujem što ste vi to prepoznali. Zato ovaj meni dodijeljeni

počasni doktorat osjećam ne toliko kao posljedicu osobnih zasluga, nego kao prepoznatost nastojanja u koja su ugrađeni mnogi.

Pogled u prošlost koji se veže uz popis počasnih doktora tijekom jednoga stoljeća ili pak uz ovdje izložene portrete rektorâ Sveučilišta, usmjerujući nas dublje u prošlost, očituje svu složenost povijesnih trenutaka kroz koje je prolazila ne samo ova visokoškolska i znanstvena institucija, nego sav hrvatski narod, njegova kultura i duhovnost. Naime, upravo se na licu sveučilišta veoma jasno odražavaju crte skladnoga razvoja, baš kao i bore i ožiljci zadobiveni u ideološkim odstupanjima od traženja istine i zalaganja za istinu.

4. Za dva tjedna ispunit će se obljetnica pohoda pape Benedikta XVI. Hrvatskoj prošle godine (4. i 5. lipnja 2011.). Lijepo se sjetiti da je Papa bio tu, nadomak mjestu na kojemu se sada nalazimo, na Trgu koji povezuje Rektorat Sveučilišta i Hrvatsko narodno kazalište, pred pogledom »Povijesti Hrvata« kipara Ivana Meštrovića, te da nam je progovorio o savjesti »kao glavnome čimbeniku za kulturnu izgradnju i za promicanje općega dobra«.

Rekao nam je: »Ključno je otkriti snagu nekog događaja, primjerice, nastajanja jednog sveučilišta, ili nekog kulturnog pokreta, ili neke bolnice. Valja shvatiti *zašto* i *kako* je do toga došlo, kako bi se i danas vrjednovala ta snaga, koja je duhovna stvarnost, a postaje kulturnom i onda i društvenom. U temelju svega su muškarci i žene, dakle, osobe - savjesti, vođene snagom istine i dobra.«

Istaknuo je lik hrvatskoga znanstvenika, isusovca, o. Ruđera Boškovića, komu je iskazao poštovanje i ocrtao ga kao »štovatelja istine

koji dobro zna koliko ga ona nadvisuje, ali koji također zna, u svjetlu istine, upotrijebiti do kraja sposobnosti razuma kojima ga je Bog obdario«. Uzeo je njega kao stanovitu paradigmu odlike katoličke kulture. »U Boškoviću imamo analizu, imamo proučavanje mnogovrsnih znanstvenih grana, ali imamo i strast za jedinstvom« - rekao je Papa.

Sveučilište je svakako jedna od najbitnijih ustanova u društvenom tkivu; institucija koja svojim djelovanjem neposredno ili posredno utječe na odgoj savjesti i oblikovanje jedinstva, jer je po svojoj naravi usmjereno na traženje i promicanje istine. Zbog toga je Sveučilište, kao što nas uči povijest, često u vidokrugu onih kojima nije do istine i jedinstva, upravo prvo na udaru ideologija.

5. Kao što vam je poznato, sa sveučilištarcima se susrećem u raznim prigodama, a drago mi je da se redovito nađemo u molitvenome ozračju na početku ili na završetku akademske godine. Petnaest godina u službi zagrebačkog nadbiskupa živim tu dinamiku u kojoj osjećam važnost povezivanja znanja i mudrosti, važnost objedinjavanja često razmrvljenih znanja i disciplina u uskim specijalizacijama. Pronalaženje mudrosne sinteze vodi prema 'novom humanizmu' (Benedikt XVI.) koji je neizostavan za dobrobit građana u pravednom i mirotvornom društvu.

Mudrost vodi prema dijalogu, zbližava ljude, dokida težnju nadmoći jednih nad drugima i otklanja od pokušaja apsolutiziranja jednoga vidika pristupa i zastupanja znanstvenosti. Mudrost omogućuje traganje za onim što osjećamo da nedostaje sadašnjem znanstvenom trenutku - objedinjujuća metoda koja sveobuhvatnije vrjednuje zbilju čovjeka i svijeta, kako bi se ostvarivala veća znakovita prisutnost

znanosti u društvu, na službu njegova razvitka. Sveučilište, kada ostaje vjerno svojem predivnom poslanju, živi kao kritička svijest društva i ne odriče se svoje etičke perspektive, prodirući u najdublje slojeve smisla. Čini mi se iznimno važnim naznačiti da sveučilište ne treba težiti tome da bude isključivo '*templum scientiarum*', nego i '*domus sapientiae*' – dom mudrosti.

Hrvatska kultura i znanost pokazuju značajke te povezanosti koja je od posebne važnosti u sadašnjim europskim političko-kulturnim gibanjima. Europa je duhovna zajednica u kojoj sveučilišta i srodne ustanove moraju ponovno otkrivati i jačati svoj temeljni kulturološki poziv, kako bi znanošću, odgojem i obrazovanjem služile čovjeku, promičući istinske vrijednosti. To je moguće ako se dâ veće povjerenje ljudskom razumu, proširujući njegove obzore u otvorenome prepoznavanju onoga pristupa zbilji koji je komplementaran razumskom, a odnosi se na vjeru. Kao što govori ime *universitas studiorum*, radi se o spajanju raznih perspektiva u višu sintezu, pomoću koje je moguće razvijati europsku duhovnu zajednicu koja može odgovoriti novim gibanjima na svjetskoj razini. Hrvatska upravo tu ima svoje mjesto, ali ga bez sveučilišta, i na unutarhrvatskoj ravni, i izvan nje, teško može očitovati i primjereno ugrađivati.

6. Privodeći ovu zahvalu kraju, želim istaknuti da mi je po pozivu i službi dužnost biti prisutan u raznim krajevima Europe i svijeta, noseći sa sobom svoju hrvatsku domovinu, s njenim glavnim gradom Zagrebom.

Lijepo je pripadati narodu koji ima tako bogatu baštinu; lijepo je svjedočiti o snazi koja je vidljiva u teškim povijesnim previranjima kroz koja smo prolazili i u najnovije vrijeme; lijepo je diljem svijeta susretati ljude koji potvrđuju vrijednosti hrvatskoga duha, među kojima je puno onih koji su vezani uz Sveučilišta u Zagrebu. Stoga bi bilo lijepo da ta hrvatska prisutnost u svijetu po ljudima koji su u prošlosti otišli iz Hrvatske u sadašnjosti pronađe čvrste spona blizine i zajedništva. Sveučilišta u našoj Domovini u jačanju toga hrvatskog jedinstva imaju nosivu ulogu, s ovim našim najvećim Sveučilištem na čelu.

Magnifice Rector, dragi prijatelji, prihvatite ovaj moj govor uistinu kao jednostavnu duboku riječ 'hvala' i sve što sam izgovorio htjelo je samo naglasiti da je izgovoreno *causa gratitudinis* – zbog zahvalnosti.

U tom smislu nemam snažniju želju, osim da kao vjernik uputim molitvu Bogu da ovo naše Sveučilište i svakoga od vas prati svojim blagoslovom te da u mudrosti znamo prepoznavati koje su nam službe povjerene, kako bismo unosili radost u živote drugih i svijet učinili po mjeri darovane nam časti i dostojanstva čovjeka.

Meni ste iskazali veliku počast koju primam s još većom zahvalnošću.

Zato svima od srca hvala!